

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1930

Any XXXVII

BARCELONA 23 DE DESEMBRE DE 1915

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT

10 cèntims Atrassats: 20

¡EL «GORDO»!

17.000,000

de pessetes

a benefici del Govern

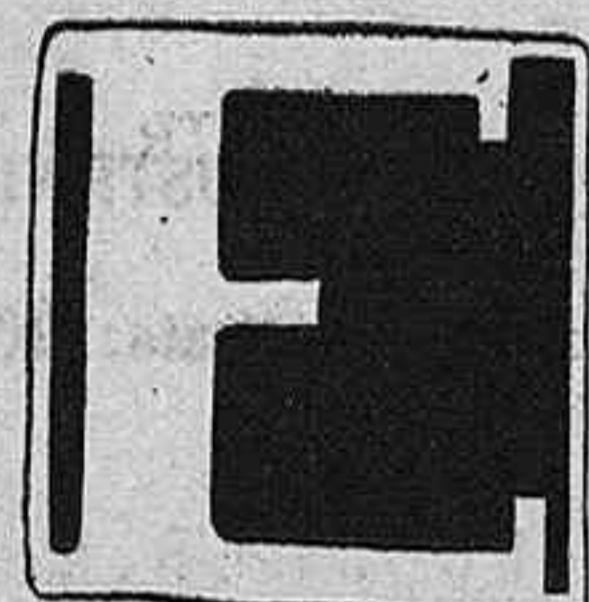
LA GRAN RIFADA

—Eh?... Què me'n diuen?... Això sí que és treure la grossa!

CRÒNICA

Conversions

El senyor Ortega i Gasset, amb aqueixa justa paraula del seu castellà rotunde, definia l'estat dels esperits espanyols en els darrers dies—crisi, renuncia d'en Macià, conversió dels senyors Talavera i Ferrándiz—com un estat milenari. No manca més—deia—que un cometa i un lleu terratrèmol.

El senyor Ortega i Gasset confonia el judici final del senyor Dato amb el d'Espanya, car n'hi ha hagut prou amb l'adveniment d'en Romanones per a que les veus males-trugues que anunciaven les catàstrofes, hagin esdevingut serenes cançons d'optimistes possibilitats. Inclús el milenari senyor Maura deixa els seus trenos bíblics, anunciant la seva resurrecció.

Però queden les conversions, no «dels que volen estar preparats per a ben morir», sinó per a ben viure. Es clar que la conversió del senyor Ferrándiz no és més que un altre matí de la picardia clerical. Un capellà, com un torero, com un actor, mai acaba de retirar-se, i sempre queden un brau per lidiar, un benefici per fer i una missa per dir. El pare Ferrándiz, segurament que rebría dels editors anticlericals com uns quaranta o cinquanta cèntims diaris, i nou Enric IV de redacció republicana i de abstinència lliurepensadora, haurà pensat que la taula parada i la salvació eterna bé valen una missa. I les conversions continuen. Al senyor Talavera i al pare Ferrándiz s'ha sumat aquell periodista de capa i espasa, que imposà el seu pseudònim «El Duende de la Colegiata» a cops de revelacions injuriadores i a cops de sabre.

A l'*Heraldo de Madrid*, demana perdó, des de Itàlia, a tots els que ofengué i danyà. Sembla un testament el seu article. Havent tingut de fugir d'Espanya, travessà tota Europa, com abans havia travessat tota l'Àsia, tota l'Àfrica del Sud i tota l'Amèrica, deturant-se a Constantinobla, on patí fam, rebé humiliacions i estigué a punt de saltar el terme que separa l'home honrat de l'home delinqüent. «Ara demano perdó a totes les meves víctimes. ¿Que'm diràn, covard? Que m'ho diguin. Crec en el Bé.» Doneu an aquest home executoria nobiliària i títols de propietat i tornarà a aixecar, nou don Joan de Mañara, un hospital.

Tot això és molt espanyol i molt castellà. Tant ho és, que jo m'atreviria a comparar a don Abelardo Fernández Arias—i que bon sò fa això de novela picaresca, sigle XVI—al senyor Rodrigo Díaz de Vivar, res menys. El bon Cid començà les seves aventures, defensant al seu pare

dels maltractes que l'inferia el comte de Gormaz, matant an aquest. «El Duende» defensà el seu pare en un desafió famós, amb aquell don Rafel Esbry, un dels cavallers de la taula rodona madrilenya. No'l matà, però el mal ferí. I com el Cid fou Cid d'ençà de la batuca amb el de Gormaz, així «El Duende» ho fou per la gloria de la sang del seu rival. Per a que la similitud sigui més versemblable, Diego se deia el pare del Cid i Diego se nomena el de «El Duende». Després... segueixen les conquestes i els desafis dels senyors Díaz de Vivar i les del senyor Fernández Arias. Quan el Cid necessita diners, enganya als seus clients i efectua, per primera vegada, el «timo del cambiatio», donant als jueus una arca plena de pedres, en lloc de diners. Així també en les seves aventures, «El Duende» abusà dels seus clients, acollint-se a la tradició cidesca que mana treure abundancia, malgrat sigui amb enganys. Va viure en guerra amb tot-hom, i després de servir a moros i desobeir al papa, morí fidel a l'església i al rei. Així morirà «El Duende», car aquest home indòmit és fanàticament reialista i catòlic. Una armadura, un Alfons que fós VI i no XIII, i la vida de Abelardo Fernández Arias seria narrada en les escoles públiques, com la de Rodrigo Díaz de Vivar.

No és que intentem l'agravi dels hèroes de l'història d'Espanya, emperò jo crec que gairebé totes aquelles ànimes exaltades i ardides que empresonaren a Francesc I i a Moctezuma, tenien el mateix tremp que la de aquest minyó que ha estat cònsol, buscarrans, jugador de borsa, actor, minaire, periodista, viatger, vagabond i que ara torna a córrer el món en les pel·lícules que ell imagina i compona. Pot-ser acapdillarà una revolució, o arribarà a president en Amèrica, o se farà frare, fundant la Companyia de Sant Abelardo.

Nosaltres no compremem gaire an aquests homes, ni els estimem, ni els volem estimar. Qnan a Catalunya se produeix una personalitat, un home-força, desseguida dóna a sí mateix un evangeli. A Castella se dóna la personalitat per la personalitat, l'home centrípec, decoratiu, egoísta, mentres que a Catalunya sorgeixen les personalitats centrífugues i idealistes. Per això Castella encara dóna soldats i aventurers, però no revolucionaris. A «El Duende» se li ocurrirà anar a Mònaco a fer una *cocotte* rutilant, tenir un desafió i desfer la banca, però mai allistar-se per a les trinxeres.

«El Duende» s'ofegaria a Barcelona. En Samblicat—tipu nostre d'home indòmit, d'home-força—com un lleó engabiàt, començaria un dia a cops de puny en mig de la porta del Sol.

PARADOX

ALABRIS VASCO BI

Del Jardí dels humoristes

VENJANÇA IMPOSSIBLE

I

(L'ESCENA A PARÍS EN TEMPS DE GUERRA.
UN SALONET ELEGANT)

La Senyora.—Així doncs confesses que m'has enganyat?

El Senyor.—Sí.

La Senyora.—I no te'n penedeixes?

El Senyor.—No.

La Senyora.—I seràs capaç de tornar-hi?

El Senyor.—Sí.

La Senyora.—Bravíssim. I tu, a cinquanta i pico de anys, marit de una dona guapa de trenta, tens la patxorra de creure que aquesta no te la fregirà, tornant-te la pilota, per venjança?

El Senyor.—No t'esgargamellis, perquè és inútil. Tu no me la fregiràs.

La Senyora.—Que no, dius?... D'aquí una hora et prometo que seràs cornut.

El Senyor.—I cà!

La Senyora (posant-se el sombrero).—Fins després.

El Senyor (fumant tranquilament).—No t'hi cansis.

II

(Tres hores després, en el mateix salonet. La senyora entra furiosa.)

El Senyor.—Què?... m'has enganyat?...

La Senyora.—No.

El Senyor.—Ho veus!... si ja t'ho deia!

La Senyora.—No és culpa meva. En sortint d'aquí he pensat ves a veure en Gaston, un xicot guapo i ben plantat que un dia va dirme «L'estimo amb tota l'ànima. El dia que no estigui contenta del séu marit, vingui a casa...»

El Senyor.—Ah, bél... mira el mosqueta mortal!... I què?

La Senyora.—Arribo a casa seva i em diuen:—«No hi és.»—«Trigarà a tornar?»—«No ho sabem.»—«Fa molt rato que és fòra?»—«De tretze a catorze mesos; de segur que està pensant en vostè allà a les trinxeres.» He surtit d'allí furiosa. Després m'he recordat de l'Edmond, un ros molt simpàtic que em seguia pels balnearis...

El Senyor.—Ah, bél... mira el mosqueta mortal!... I què?

La Senyora.—Arribo al séu domicili i me'l trobo habillat amb una bata blau cel...—«Ditxosos ulls!—em diu. ¿Què desitja de mí?»—«Què desitjo?»—li responc.—«Que vui ésser seva. No'm deia que m'estimava? Doncs sóc seva; tota seva; vui ésser seva ara mateix.»

El Senyor.—I ell què?

La Senyora.—Ell que'm respòn,—agafant-me per la mà i acompanyant-me a la porta: «Ho sento, senyora, però els metges militars m'han donat per cardíac d'últim grau i tinc prohibits tota mena d'exercicis i emocions fortes.» Amb tot i els meus intents m'ha sigut impossible enganyar-te.

El Senyor.—Ho veus, dona?... Ja t'ho podies pensar que'ls homes, en temps de guerra, o són inútils o són a les trinxeres.

G. DOLLEY

Nadal

Perdoneu-me, amics meus, lectors meus! Tot l'any, aquest i l'altre i l'altre, qui això signa ha procurat distreure-us amb coses alegres, amb arbitrarietats i fanta-

LA GRAN ACTUALITAT

—Señores, amunt o avall!...
La política i la guerra
han de deixar pas al gall.

sies, àdhuc amb bacinades, escolteu-me avui que vui parlar-vos amb una miqueta de malinconia.

Jo voldria que aquest any no hi hagués Nadal; sobre tot que no hi hagués dinar de Nadal. I és impossible; la tradició s'imposa, i, vulgues o no vulgues, tindrè de xarupar galets i menjar gall.

Ja fa dies que me la veig venir la tempestat del gran àpet de l'any. El dia de Santa Llúcia, contemplant les rengleres tràgiques dels orbs aposentats al carrer del Bisbe, pensava:

Pobrets, pobrets! Però, vet-aquí que quan arribi la diada que la fira d'avui ens anuncia, jo i els meus tindrem de tancar els ulls i devenir orbs aixís mateix per no sentir novament l'última punyalada, per a fruit en l'encant de l'últim Nadal i de l'altre i de l'altre; de la rastrallera de tots ells mentres ens hi arribi la memòria.

Nosaltres som una gent que va vestida de negre, sense ésser capellans. El dilluns i el dimarts i el dimecres i el divendres, cada hu té la seva feina i les seves preocupacions, però quan arriben aquestes dates assenyalades els seients buits se veuen més que mai, se veuen únicament els seients buits.

Es per no veure'ls que tancarem els ulls i cercarem nostre plaer, no en el present tan desolat, sinó en el passat tan dolç.

Ai! Nadals de criatura, de pessebre i *pandero*; Nadals de joves amb la propina a la butxaca i les il·lusions en el cervell; Nadals de molta gent entaulada, aquells en els quals quan qui presidia deia solemne:

—A la salut de tots!— Vint o vinticinc boques li responien i vint o vinticinc copes s'alçaven per a trincar amb la seva.

Quan en aquest any se diguin les sagrades paraules:

—A la salut de tots!

Ens mirarem i serem quatre.

Aleshores diré:

—A la salut dels ausents!

I després:

—Al sagrat record dels morts!

Però no s'acabarà aquí. Mai deu perdre's l'esperança i no tenim pas d'acabar-nos en un dia; l'oblit esborra moltes coses i pot-ser l'any que ve per Nadal sigui ja al món un nen o una nena que serà el nostre encís, recordarem això i proposarem als altres:

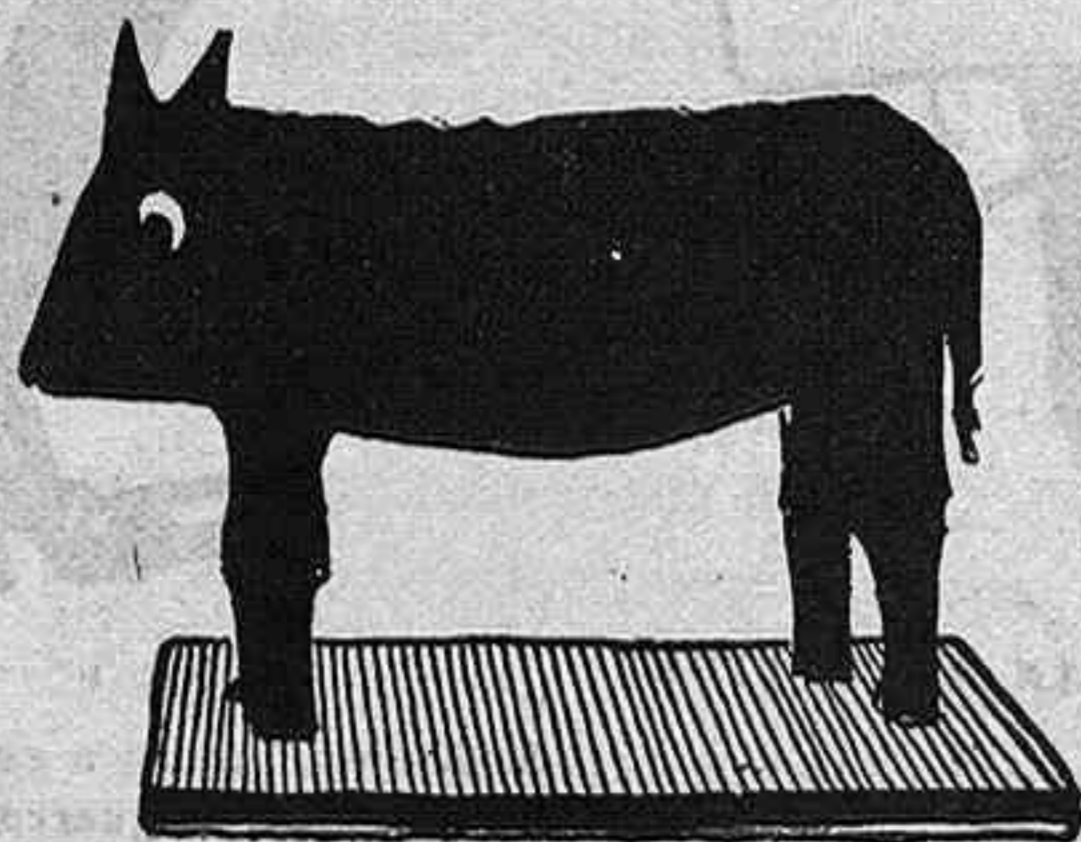
—Cantem?

—Cantem!

I tots a chor farem:

El desembre congelat
Confòs se retira,
Maig de roses coronat
Porta nova vida.

MONI

El condol de la sogra

Havia quedat viuda molt jove. No li mancaren pretendents. Però amb nou maridatge no hi somniava. Haví volgut massa al difunt per a posar-ne estimació a un altre home.

De bons entuvis, la seva sogra prou s'ho temia li tornés la jova a pendre estat; mes al veure com no feia cas dels pretendents s'apaivegà el seu sobressalt i resultà que'ls esperits se li aixamplaven.

La nora es tragué el dol i si de soltera n'havia sigut guapa, bé ho era també de viuda, ara amb una guapesa més cabal, més completa, com fruit que està en el bell radiós de la seva maturitat.

Els pretendents amainaren veles. Un en quedà. Més terc o més enamorat continuà de pretendent, de pretendent tant sols perque la viuda no se l'escoltava.

Era jove, ben plantat, hereu de bona posició i molt considerat a la vila.

Totes aquestes qualitats a la viuda no li deien res. Seguia viu el record del seu marit; seguien essent encisadors els acarònams del seu filllet; atraïentes la estimació i les atencions de la seva sogra.

Però l'hereu de bona posició la estimava i l'amor el feia ésser perseverant sense caure en lo molest ni en lo enutjós.

A la viuda, la pena punyent, ennegridora dels horitzons de sa vida se li anà transformant en melangia dolça i resignada.

El pretendent, modest però ferm, amb certa delicada prudència, continuava pidolant amor a la viuda. Tenia aquesta les portes del cor ben barrades, si bé ja no se enutjava de que hi truquessin amb tanta constància.

Aquell repic perseverant del jove enamorat va lograr remoure aquelles portes i de mica en mica s'anaren obrint, fins que per últim, li fóren obertes de bat a bat.

La viuda que s'havia cregut no poguer per un mai més no poguer estimar a cap altre home, se'n trobava presonera d'amor; no de l'amor amb els aixalabraments i boirines enlluernadores dels quinze anys, sinó del bregat per la dissort, assaonat amb el regust de llàgrimes i ve covant-se i sostenint-se amb les ansies de donar-ne la començança de ses esplendits.

Concertaren el casament.

La sogra, al donar-li l'aprovació, va semblar-li morir-se d'angoixa. No s'ho podia acabar que la seva nora, que la dona del seu fill hagués d'ésser dona d'un altre. I aquesta pena li rosegava l'ànima.

Un seu germà, persona molt trastejada pels trasbalsos de les coses de la vida, procurava calmar-li aquell desori de sentiment, mes no logrà pas aconseguir-ho de bon troç.

—La teva nora és jove,—li feia el germà—guapa i vistosa... i val més que's casi, i aixís no podrà ni sisquera ofendre la bona memòria del teu fill.

—Per aquest cantó no hi ha cuidado—va respondre la sogra;—té senderi i no crec que la tentessin.

—Podria, lo que fins ara no ha fet, portar-se malament.

--¡Ai, no, la filla meva! ¡Si és un àngel!

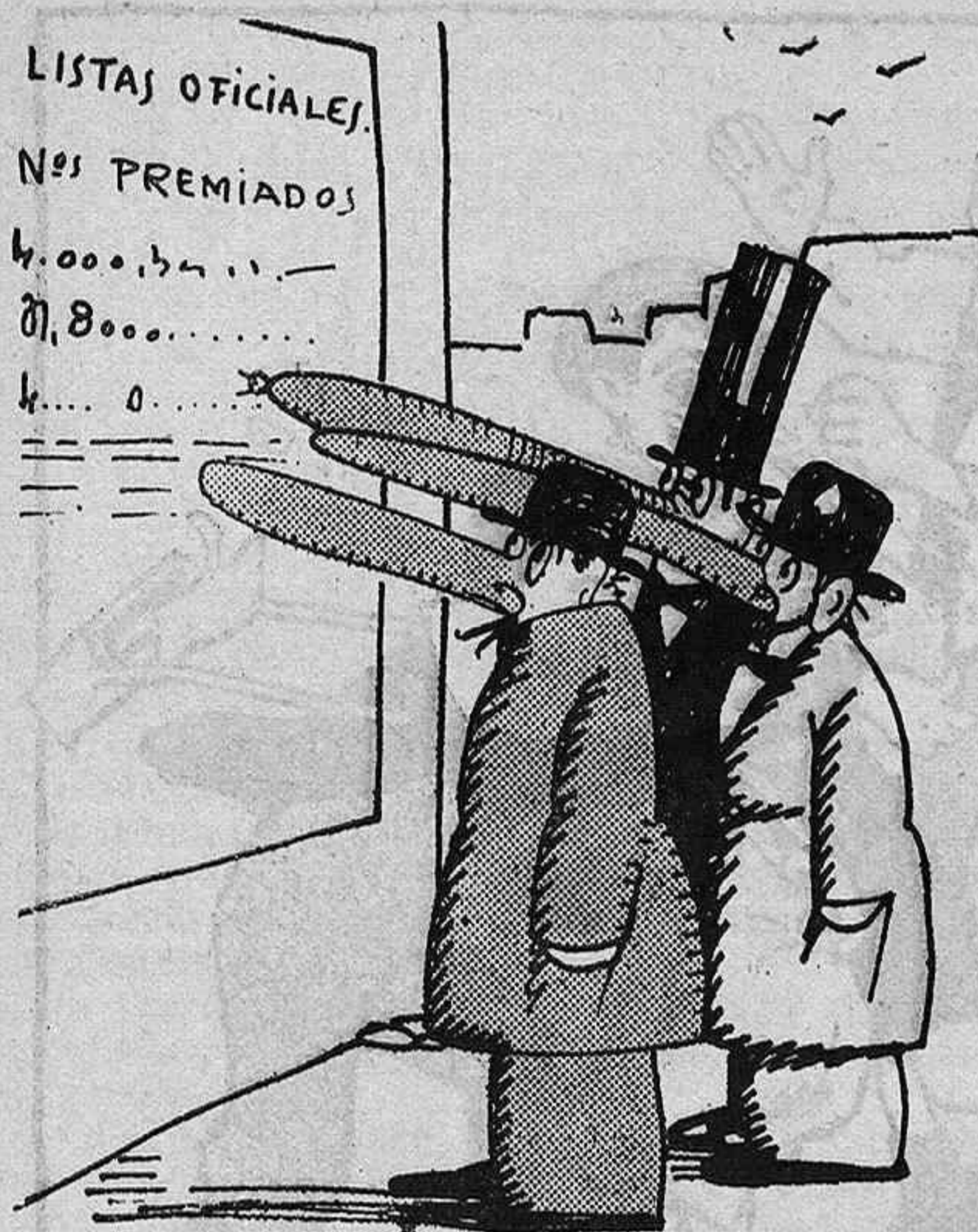
—Aleshores—va seguir dient el germà, recalcant-ho,—ella és jove i tu no has de sentir, no has de plorar la seva nova vida, la seva nova felicitat, que és com la mercè inseparable de la joventut.

La sogra se'l mirà amb mirada plena de tristesa i amb

ALS BALKANS DE LA «REFORMA»

**Batalla campal entre'ls búlgars de Santa Maria
i els servis del barri de Sant Pere.**

Aquest any els Ignocents s'han adelantat cinc dies.

—Desenganyo't, Quim, si no trec per Nadal, treuré per Cap d'any.
—Qui us ho ha dit, una gitana?
—No; la llevadora.

destells de clara comprensió i confosament va poguer dir:

—Si ho desitjo que'n siga de ditxosa! però amb aquest bon anhel, de sobte, negra visió se'm presenta i totes les amargors d'una mare no són comparables al capgirament que s'apodera de mi al imaginar-me que la dona del meu fill gosarà de la vida, serà feliç amb un altre home que no serà el fill meu...

I ja no digué més paraula perquè la pena l'ennuegava.

Queda també silenciós ell. Respectava aquell condol.

J. VIDAL I JUMBERT

Sant Esteve

Sant Esteve és el dia més ensopit de l'any, tant se val que faci bò com mal temps, que ploqui, que nevi o que faci vent, el dia de sant Esteve l'ensopiment ja el portem dintre, venim a ésser com serpents boas que estan en plena digestió.

El ventrell està cansat, el cap enterbolit, els ulls se'ns tanquen i les orelles no poden soportar la més petita remor, nervioses com estan de tant sentir.

—Vols venir, tu, rabadà?

—Massa neu hi ha!

La nit que precedeix a la diada de sant Esteve és tràgica, tothom dorm malament, uns vomiten a primera hora, altres més endavant i els que s'escapen d'això no deixen de treure la bilis al dematí.

Ningú esmorza, pels carrers no's veuen més que cares ensonyades durant tot el dematí; i pels kioscos i bars es veu més cidral que en tot el reste de l'any.

La gent va a dinar per rutina i un cop és a taula comença el patir. Aixís com per Nadal qui no estrena no val, per sant Esteve no s'estrena res, ni el menjar, tot són rescalfats.

Primer arroç amb sobres de gall i menudencies del mateix i farciment de l'ídem. Un arroç en el qual hi han tants pinyons com grans, en el qual agafes una cosa negra pensant que és un musclo i et resulta una pruna, un arroç que t'obliga a menjar crestes i a llepar potes.

Després cols de la perduu amb cols, de la vigilia, que avui van amb els restes de la carn d'olla solemne.

Seguidament cap de peix i quia de peix, lo que ningú va volguer, i maionesa *trapée*.

Fiambres amb crosta.

I ara escurem la carcanada. Sembla mentida lo que dona de sí un gall. Te n'atipes, te n'atipes, tothom hi ha fet i dit la seva i encara n'hi ha per fer l'arroç i l'entrant fort de sant Esteve. Quanta feina deuen tenir els pobres cucs per menjar-se'ns a nosaltres pecadors!

Després turrans encetats, neules remullides, raïms esparracats, ampolles encetades... Res, un saldo.

M'agradaria que don Santiago Rusiñol ens expliqués de la forma i manera que celebrava el sant, el séu padrí.

Sol d'hivern o la matinada del Ronsa

Un servidor de vostès ha tingut sempre per pare poètic a Febus. Com a home primitiu que em considero, ell ha sigut el meu ídol de tota la vida; m'ha servit de Déu, de mestre i de guia. Contemplant la seva magestuosa eixida, per allà, pel cantó de la Barceloneta, més d'un cop li he resat fervoroses oracions, i tinc la pretensió d'ésser un dels seus més grans admiradors, com també el més humil dels seus deixebles.

La veritat és que el Sol se sembla bastant al home; el Sol neix, l'home també; el Sol té flames, l'home té el seu geni, que també s'inflama tot sovint; el Sol té taques, l'home té defectes i devegades taques autèntiques, i sinó pregunteu-ho als musics; el Sol se'n va a la posta, l'home se'n va a Càn Tunis.

Però l'exemple que més m'ha agradat pendre d'ell és l'hora del despertar. Que el Sol es lleva dematí?... jo també... Que el Sol se lleva tard? Fem el ronsa com el Sol... Per això, a l'estiu, a les quatre del matí ja sóc de peus a terra, i amb aquella alegria; per això, al hivern, les set encara em toquen al llit, i amb aquella mandra.

I m'agrada excusar-me amb el Sol.

— Mira, noi, que és tard! — fa la dona quan sent les sis batallades.

— No veig pas claror, encara...

— Deixa-la estar la claror; pensa que tens feina.

— També en té el Sol, i no's lleva.

M'hi tombo, arreglo bé el coixí, m'estiro de panxa al catre i em cap-buço com una granota en la dolça tebior de entre'ls llençols.

I amb l'intent de rependre el són altra vegada, penso tot sincerant-me amb mi mateix i justificant la meva actitud: «No és el Sol el regulador de tot

el sistema planetari?... No és el Sol el principi vivificador de tots els sers organitzats?... Doncs, amb quin dret jo, miserable cuc de la terra, li haig d'esmenar la plana? Quan ell, levant se tard, ens indica que, al hivern, la vida ha de començar tard, per alguna cosa deu fer-ho.»

I quan, estant aixís reflexionant, la meva dona torna a venir a trencar-me les oracions amb el seu «Apa, noi, mira que és tard!», jo la engego amb una morrada.

— Au, jarril... deixem tranquil. Tu cuide't de preparar-me l'esmorzar, que de cridar-me ja se'n cuidarà el Sol.

I és que, sobre tot al hivern, per caricies suaus i càlides queh i posin, el Sol sab despertar-nos amb molta més manyagueria que les nostres mullers.

FRA NOI

Per la llengua catalana

El Cap-d'Any de 1916 serà un dia de festa patriòtica. La Diada de la Llengua, que es celebrarà a tot Catalunya,

demostrarà a la gent de Madrid que els catalans estimem fonament el nostre gloriós idioma, i que per motius de dignitat i de llibertat volem el seu lliure us.

I, doncs, què s'havien cregut tots aqueixos senyors? Qui toca la llengua catalana, toca l'ànima dels catalans. La nostra parla és tant digna i tant bella com qual-sevol altra. El mateix dret que els castellans tenen per a usar el seu llenguatge, hem de tenir nosaltres per a usar el nostre. Som per ventura d'una raça inferior? Ja som massa grans els catalans, perquè se'ns tracti com a una colònia.

Si a Madrid s'havien pensat altra cosa, el dia de Cap d'Any sortiran del seu error. En mítings, en conferències, en vetllades, en manifestacions i en treballs periodístics

PROHOMS

— Si ho arribem a saber que havia de caure el Govern, eh?...

— Home, és clar; si ho arribem a saber també renunciem l'acta.

serà enaltida la llengua catalana, aqueixa llengua que, segons l'Aribau, és «més dolça que la mel», i que si no agrada a certa gent, es deu a que no és la mel per a la boca dels Royo Villanova.

Cançó

El redactor de *El Liberal*, senyor Rudyard Kipling, explica que'ls nois de la India quan no saben què fer, canten unes cançons llargues i sense sentit. Els escriptors d'aquí també en canten de cançons d'aquestes, mentres arreglen cotitzacions de blats i preus del vi. Com el cèlebre Rudyard en transcriurem una, que improvisà un amic nostre.

Me sembla que soc un gat
si no soc un gat, voldria ser un gat
amb la qua dreta i l'ull del cul foradat.
La vida m'ha esgarriat;
ara tinc rabia, primer he plorat.
No hi fa res, fem-hi beguda
i anem cantant, que tot ajuda.
Qui ha fet avui, farà demà,
i si no fa descansarà.

Tra-la-li, tra-la-la
ara les mans farà ballar.
La meva mà és un elefant
serveix de trompa el dit del mig.
Els altres dits van caminant,
tant sols la qua és un desig,
prò ja serà realització.
Tindrà una qua sens parió
feta amb un misto.

—De cartró?
pregunteu. No amb un misto anglès.

Un! dos! tres!
Servidor se sent francès.
Guanyarem els aliats,
de raó estem carregats
i som més que'ls escarbats
que hi ha a les cuines.
Voldria ser capellà,
voldria ser escolà.
voldria poder cantar
en el «Liceo»,
voldria tenir empleo
i estar-me sense fer res.

Un! dos! tres!
Ja m'afaitaràs demà.
L'article s'ha d'acabar,
i m'empaita l'editor,
i que n'és d'empipador!
Diner! Diner! Diner!
Ens el tenim de guanyar
per a poder-lo gastar.
Desseguida que'l tindrem
tornarem i ens el beurem.
Soc un gat! Soc un gat!
Amb la qua dreta i el cul foradat.

EL SOCIALISMO Y EL CONFLICTO EUROPEO, per A. Fabra Ribas.—Aqueixa obra és una de les més importants que se han publicat en castellà sobre la gran tragedia europea, i sens dubte la primera que exposa de una manera completa, a l'alcanc de totes les intel·ligències, l'intrincat problema referent als orígens i a les responsabilitats del terrible conflicte internacional.

Les circumstancies de haver sigut en Fabra Ribas, durant molt temps, fervent col·laborador en l'obra dels socialistes alemanys i francesos i haver concorregut a la major part dels congressos obrers, li permeten a l'autor parlar amb perfecte coneixement de causa de les persones i dels fets de que tracta en el llibre.

Acompanyen a l'interessant obra un brillant pròleg d'en Blasco Ibáñez i una carta d'un diputat rus.

HOJAS DE LA VIDA, per Santiago Rusiñol.—Molt elegantment presentat, amb una artística coberta en la qual s'hi reproduceix un dels més bells *Jardins d'Espanya*, del propi autor, s'acaba de publicar aqueix llibre, un dels més poèticament sentits d'en Rusiñol. Són pàgines viscudes de la vida del nostre gran artista; amb això no cal dir si tindran interès i gràcia per a tota mena de llegidors.

El volum forma part de l'acreditada biblioteca *Colecció Diamante*, està molt ben imprès, com tot lo que surt dels tallers tipogràfics del carrer de l'Olm número 8, i no costa sinó dos ralets.

ALMANAC DE LA CAMPANA DE GRACIA PER A 1916.—Un tomet de més de cent planes, atapeit de caricatures satíriques, de versos humorístics, de pensaments, de articles, de contes polítics i literaris, tot avaluat amb les firmes de notables escriptors i artistes de la terra. Afegeixin an això que moltes de les planes van tirades en color i que la coberta és una al·legoria magnífica plena de *taca* i de mala intenció, i podran imaginar-se lo que és enguany el popular *Almanac de La Campana*, d'aquest calendari satíric únic a Espanya que, o molt ens equivoquem, o no n'hi haurà per qui en voldrà.

LECTURA DE BOLSILLO.—Tenim a la vista el volum quart d'aqueixa popular Biblioteca quinzenal, literaria, il·lustrada, molt propia per a matar l'estona... en el ferrocarril o en les sales d'espera dels dentistes.

LOS CONTEMPORÁNEOS.—Havem rebut el número 363, que conté la novela *Sor Virginia*, de G. Morenas de Tejada.

SEPT SCIENCIES

«FELICITACIONES»

Fins en aquest precís instant, les onze i set minuts del dimecres, li han entregat al Glosador sendas dècimes polícromades, desitjant-li les bones festes de Nadal, els següents senyors:

El Vigilante, que ho ha fet en versos castellans, amb mala sintaxi i pitjor ortografia.

El Basurero, que ho ha fet també en castellà del Hospitalet, i en versos coixos i poca-soltes.

SANT ESTEVE

—Com que avui és el meu sant,
per molts anys me felicito.

FIRA DE PESSEBRES

—Dos rals un Sant Josep?... Vaja dona!... Per una pesseta, més amunt, me donaven tota la Sagrada Família!...

El Sereno, que aquest any ho ha fet en prosa rimada, però una prosa d'aquelles de llogar-hi pa i sucari-hi cadires. També en castellà.

El Panadero, que ho ha fet en versos castellans; uns versos llargs i curts que fan la mar de gràcia.

La Portera, que, per variar, ha donat el mateix cromó de l'any passat, un pom de violes de bulto, amb una dècima en el dorso, que ni les d'en Lope de Vega.

L'Espitero del gas, també en vers i també en llengua cervantòfila de la d'estar per casa.

I La Escolania de la Parroquia, que, com de costum, ens ha ofert els seus serveis d'enterro i misses i funerals, en una postal al·legòrica amb llegenda, en versos dolents medits amb mitja-cana i en un castellà molt més dolent encara.

Davant de totes aquestes «felicitaciones», que a nosaltres—modestos en el donar—ens han costat sis pessetes i mitja, havem reflexionat un instant, i ens havem preguntat:

¿Com pot ésser que encara hi hagi reconsagrats catalanistes que rebutgin aqueixa delícia anyal de les dècimes en castellà? ¿Com ho fariem un Nadal sense dècimes?... Si lo que haurien de fer els defensors del nostre idioma,

aqueixos senyors de l'Assamblea de la Llengua Catalana, aqueixos benemèrits festejadors de la nostsa gloriosa parla, seria subvencionar als editors de felicitacions per a serenens, vigilants, porters, escombriaires, escolans i espiters del gas.

Als editors i als poetes ignorants o bromistes que les escriuen, perquè ja sabem que tota aquella pobre gent no hi té cap culpa en aqueixa lesa literatura de «les bones festes» amb que'ls humils servidors nostres ens obliguen a celebrar la Natividad de Nuestro Señor Jesucristo.—AMEN.

XARAU

LICEO.—El *Tanhauser*, és l'obra d'en Wagner que sempre s'ha posat i sortit millor a Barcelona; l'orquestra la coneix molt bé, els chors, encara que a voltes pot-ser no vagin lo ajustats que voldriem, se poden ben escoltar, la presenta-

ció escènica és meravellosa, i s'ha tingut cada any cura en que l'interpretessin cantants amb consciència artística.

Aquest any per no desmentir lo que diem, també el *Tanhauser* ha sortit forsa bé.

D'en Viñas i la Racanelli, encara estan frescos els elogis merescudíssims que'ls pròdigarem tots l'any passat; en Nicoletti és el baix que ha interpretat *Tanhauser* més vegades a Barcelona i sempre molt bé, i d'en Blanchart sabem que havia obtingut un gros triomf interpretant anys enrera el Volframo, però és el que teníem més interès en tornar a sentir. En honor a la veritat tenim de dir que quedarem astorats. No creïem que avui en Blanchart pogués cantar el Volframo com va fer-ho la nit de l'estrena en el «Liceo». La seva manca de veu és compensada amb escriure per la puríssima escola de cant de nostre país. Malgrat que en les obres de Wagner s'ha perdut la costum de les repeticions, el públic obligà an en Blanchart a repetir la romança del segon acte.

El mestre Ribera acabà de confirmar-nos en aquesta obra, que coneix a fons la musica alemanya, va portar molt bé la batuta i sols se sentien elogis per a ell.

Dimecres anava la primera de *Pescatori de Perli* i a primers d'any *La Dolores* i *Tassarba*, i debut d'en Battistini i la Graciela Paretto.

Per ara la cosa no pot pintar millor.

NANU

Està més magre, més pàl·lida, més ullerosa. Emperò canta encara amb aquella deliciosa, clara i acurada dicció que sembla veu de font d'aigua clara. Té, per lo que's veu, encara aquell prestigi de *varieté* de primer ordre que ompla el teatre.

Perquè, dissabte el teatre estava plè per a sentir a la Raquel Meller.

Aquesta va aparèixer somrient, darrera aquella finor melangiosa de la seva pal·lidesa... I cantà.

A la segona cançó ens quedarem tots una mica esverats, estranyats. El públic se mirava astorat sense explicar-se ben bé la insípida *blancor* d'aquell repertori. Era blanc com la neu, veritablement, perquè deixà fret a tothom. Per un moment semblava que allò acabaria malament. Però aviat comprenent sens dubte, lo que li convenia, la Meller cantà les cançons una mica picantes de son habitual repertori. I les ovacions fóren estrepitoses. Les gentils damiselles que eren goig dels ulls i ostentós luxe de la platea somreien també complacudes... El gra de sal els hi havia enllaminat els llavis i els hi plavia saborejar-ho. Ingenuament declaraven que aquell era el genre de la Meller.

Nosaltres també opinem lo mateix, mal ens està el dir-ho. Llàstima que la simpàtica Raquel segueixi tenint tant poc gust per a vestir-se! Ni un sol trajo, ni un sol detall que valgui la pena.

Es l'única nota que no arriba a donar.

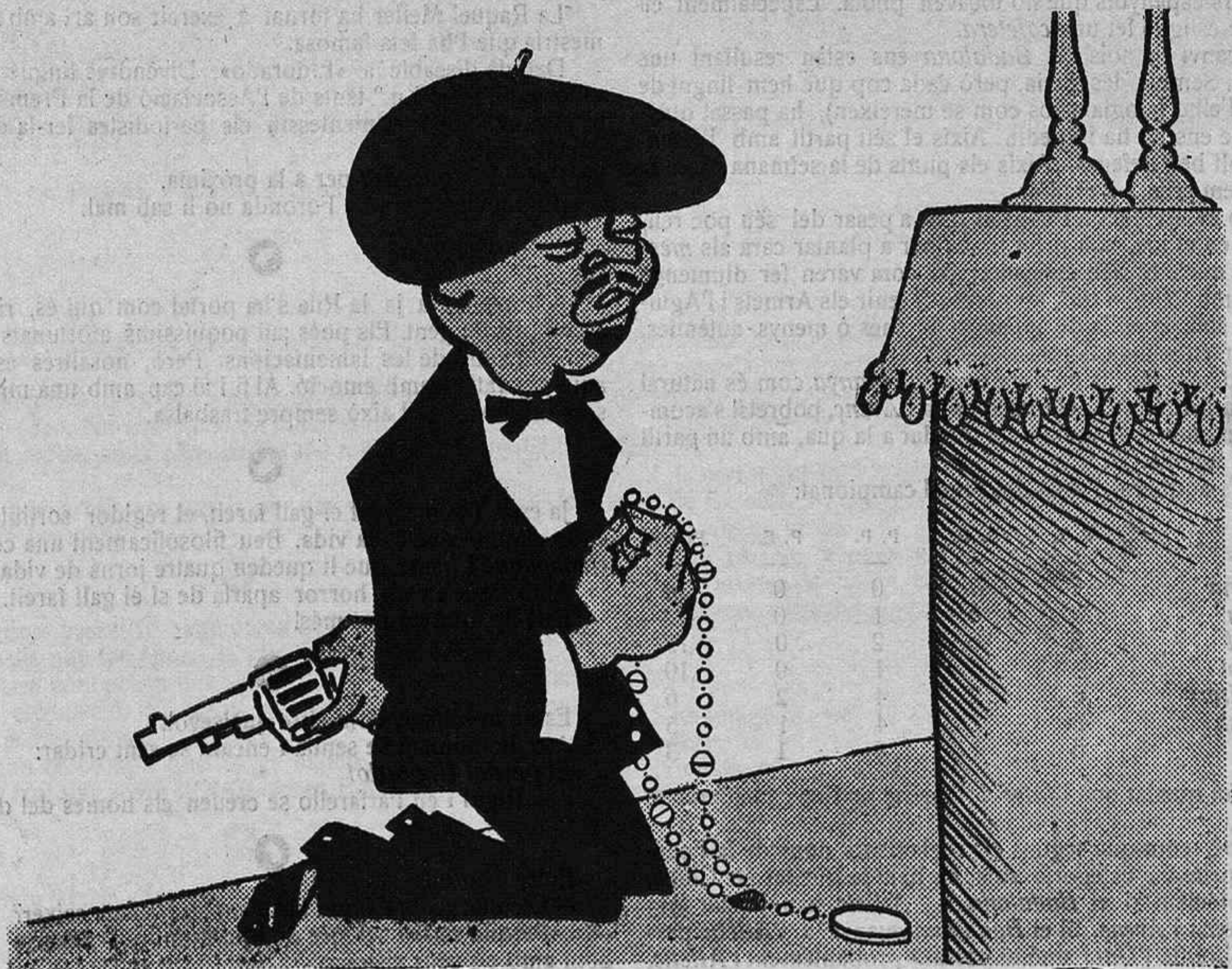
En canvi, la senyora Ros de Singla, que omplí la platea de «Novedades» la nit abans, té indiscutiblement una gran elegancia, plena de distinció.

En quant a ses condicions i mèrits d'actriu deixem-ho en que *promet*. Això serà lo millor. El prometre no fa pobre.

Ens plauria moltíssim, amb el temps, poguer fer de l'actriu Matilde Ros un definitiu elogi. Per avui no podem dir res més.

Segueixen a dos o tres teatres triomfant de la fàcil expectació ingenua del bon públic els drames detectivestes i el saladíssim Montero ha estrenat a «Novedades» una parodia de la que la setmana entrant parlarem amb deteniment merescut.

Mentres tant deixem que per uns quants dies més, menres la Jordi, immutable en la fixesa daurada de la orientació

LA SANTA INSISTENCIA

—Déu meu!... Ja fa catorze mesos que demano la pau!...

vodevillesca ens ofereix amb constància les mateixes situacions, els teatres del seu voltant vagin entretant esgarrifar-nos amb l'interès melodramàtic de la policia.

¡¡A nosaltres, barcelonins de tota la vida!!

FARFARELLO

Decididament, el Sabadell, Centre de Sports o com vostès vulguin, ha d'estar agraït a la pluja, i en canvi ha d'estar verament enfadat amb el vent.

Diguin-ho sinó el resultat dels partits jugats pels sabadellencs amb l'Uni i l'Espanyol. Al primer li clavà una panadera i al segon el deixà bastant malament. I tots dos partits foren jugats en dies plujosos.

En canvi els partits amb l'Espanya i el Barcelona foren la antítesi. En tots dos feia vent i els de Sabadell amb el vent estàn de desgracia. Serà qüestió de que sempre ploqui per a donar gust a la gent de la terra dels teixits.

Diem tot això perquè diumenge passat dia plujós i empa-lagós el Sabadell deixà a l'Espanyol tamañito, com diuen a l'altra banda de l'Ebro, derrotant-lo per 2 goals a 1, després d'un partit molt maco en el que vegerem jugades estupendes i que no acabà amb un empat, mercès a la poca traça dels davanters espanyols que no tocaven pilota. Especialment en Wallace estigué fet una cafetera.

En canvi els nois del Badalona ens estàn resultant uns trumfos. Sembla desgracia, però cada cop que hem tingut de parlar d'ells, (elogiant-los com se mereixen), ha passat quel-com que ens ho ha impedit. Aixís el seu partit amb l'Espanyol molt ben defensat. Aixís els punts de la setmana passada que dèiem eren 2 i eren 4.

Però avui volem fer constar que a pesar del seu poc refi-nament en el jòc, són prou braus per a plantar cara als mes-tres, (o que's creuen ésser-ho,) tal com varen fer diumenge passat amb l'Uni, a qui, no obstant i tenir els Armets i l'Agui-rrèche i tota la colla de galenos (?) més o menys autèntics, deixaren empatat a 2 goals.

Dels demés partits de diumenge, l'Espanya, com és natural guanyà a l'Atlètic i l'Internacional a l'Avenç, pobrets! s'acom-panyaren amb el sentiment de quedar a la qua, amb un partit jugat en familia.

Heu's aquí ara, l'estat del actual campionat:

	P. J.	P. G.	P. P.	P. E.	PUNTS
Barcelona	7	7	0	0	14
Espanya	7	6	1	0	12
Sabadell	8	6	2	0	12
Espanyol	6	5	1	0	10
Universitary	8	2	4	2	6
Badalona	7	2	4	1	5
Atlètic	6	1	4	1	3

Ja hem quedat que l'Inter i l'Avenç podien considerar-se al calaix.

Ara bé, com que segons els reglaments nous de la Fede-ració, a primera categoria sols hi han de quedar sis Clubs, indubtablement o el Badalona o l'Atlètic han d'anar fora com l'Inter i l'Avenç. Si el Badalona guanya a l'Atlètic pas-sarà a sobre de l'Uni i sinó hi passarà probablement l'Atlètic, ja que és fàcil que aquest guanyi a l'Inter el partit que li man-ca jugar-hi.

Però podria donar-se un cas: que empatessin els badalo-

nins i els atlètics. I aleshores tindrien els mateixos punts l'Uni, el Badatona i l'Atlètic. Seria curiós! Però no hi hauria més remei que eliminar-se ells amb ells, cosa que donaria lloc a noves i emocionants sorpreses.

Els demés Clubs tenim la convicció que quedaràn en el Campionat amb el mateix ordre que avui els anomenem.

I esperem la segunda vuelta com diuen (no sabem per-què) els fortiferos.

—Item más (que diuen en els testaments) en el mar re-gates; la darrera prova de iols en el Marítim que guanyaren els alemanys (com als Balkans) per lo que respecta a rem i una de les innombrables proves de les innombrables Copes que corren els iats serie Hispania, que guanyà el Dragonera del Marítim, suposem que tripulat per en Juanito Camps.

—Otro sí. El Centre Autonomista de Dependents del Co-merç i de la Industria (secció permanent de Sports i Excur-sions), Rambla Santa Mónica, 25, (casa propia).

Han llegit prou?

Doncs bé, el mai prou esmentat i alabat Centre, o la Sec-ció, o etc., feu una cursa a peu de 5 kilòmetres per a dispu-tar-se la Copa Autonomia entre els socis aficionats a córrer.

La cursa es verificà al Park i la guanyà el simpàtic i en-tusiasta Erra, empleant en el recorregut 16 minuts, 57 se-gons ²/₅.

L'enhorabona!

HIP.

La Raquel Meller ha tornat a exercir son art amb aquella mestria que l'ha feta famosa.

Debutà dissabte a «Eldorado». Divendres tingué lloc al «Liceo» la funció n.º tants de l'Associació de la Premsa. Que és estrany que no intentessin els periodistes fer-la debutar aquell dia!

Pot-ser la guarden per a la pròxima.

¡Eil! tot això si an en Foronda no li sab mal.

A hores d'ara ja la Rifa s'ha portat com qui és, rifant-se d'una pila de gent. Els pocs ¡ai! poquíssims afortunats se po-den ben riure de les lamentacions. Però, nosaltres escrivim aquestes ratlles amb emoció. Al fi i al cap, amb una mica més som mil.lionaris. I això sempre trasbalsa.

Ja està! Tot menjant el gall farcit, el regidor sortint pensa en lo efímera que és la vida. Beu filosòficament una copa de champagne i pensa que li queden quatre jorns de vida.

Amb fàstic i amb horror aparta de sí el gall farcit. Està tip, que no pot més!

Es un aventatge, com altre qualsevol.

A cada moment se sentia i encara se sent cridar:

El gordo! El gordo!

I en Rigol i en Farfarello se creuen els homes del dia.

Entre banquers:

—Escolta: ¿com és que has despatxat al teu caixer?

—Perquè estava sempre de bon humor, i distreia a tot-hom amb els seus xistos.

—Per això?

—Sí, home; vaig pensar que un dia pot-ser també em dis-treuria els fondos.

EL NADAL DELS ALEMANYS

—Senyor!... A falta de gall,
doneu-nos-en un bon tall!...

An en Pich una gitana va deturar-lo per a dir-li la bona-ventura.

—Desempeñarás cargos que no serán moco de pavo!

Va tenir raó. No son *moco de pavo*, sinó *pavo* i tot.

Una mena de *pavo* consistorial del que ell s'ha menjat la millor part.

¡Vaja, bon profit, ara que ja per uns quants dies li fugi la alcaldia de les mans!

Divendres passat se vegé plena de gom a gom, amb un ple d'aquells que fan època, la platea de «Novedades».

Debutava com actriu una senyora de l'aristocràcia. Hi havia molta espectació. El ple a què ens referim estava venut des de dos dies abans.

Cal tenir en compte que és el mateix públic que no s'ha interessat tant per veure l'*Otello* an en Borrás.

El senyor Macià s'ha retirat a casa seva. Ja ho sabíem. Però, ademés ha donat una conferència a Les Borges. Aplaudiments, rebuda triomfal, afirmacions polítiques...

Després, una altra conferència a Barcelona. Aplaudiments, afirmacions polítiques, retrats al *Dia Gráfico*...

Se veu que primer volia donar una *volteta*.

Home, senyor Macià! Tot això ja no és tan serio!

Dissabte passat foren traslladades a Castelló de la Plana, la seva patria, les despulles d'aquell gran artista de la guitarra que's digué Francesc Tárrega.

El dia abans tingué lloc l'exhumació en el cementiri del Sudoest.

A la cerimònia hi assistiren diverses personalitats artístiques de Barcelona i molts amics íntims del mort eminent.

De polítics, ni un.

Si en Tárrega hagués estat, en comptes de professor de guitarra, mestre de *violón*, com que tots ells s'haurien considerat deixebles, hauria sigut altra cosa.

S'ha inaugurat, per fi, l'urinari subterrani del carrer de Salmerón.

Ja era horal!... quasi bé no'ns podíem aguantar!

Val a dir que és una obra d'art: allí mingitoris dels sistemes més elegants, allí llimpiabotes, allí kiosk de diaris, allí... demanin!...

Vaja que,... el tinguessin a les trinxeres!

Ha pres possessió del Govern civil de Barcelona don Félix Suárez Inclán.

Ja teníem el gust de coneixe'l.

CANÇONS DEL DIA

Que passi bones festes; i, si's porta bé amb nosaltres, que tingui un bon principi i bon fi d'any.

No ho podem dir així al Alcalde de R. O., que a hores d'ara no sabem encara qui serà.

En Collasso no vol tants mals-de-cap.

No tenim més remei que presentar la dècima an en Pich. Aquest, com més mals-de-cap té, més gras està.

Figureu-vos després del gall de Nadal!... Ni el rei li serà bon moço.

El propietari de l'acreditat establiment de la Rambla «Café-Restaurant Nuevo Liceo», don F. Morató, ha tingut

La serp. — Què li'n darem an el noi de la mare?
 Què li'n darem que li'n sàpiga bò?...
 Bombes i gasos d'aquells que asfixien,
 sabres i mausers i pets de canó.

l'amabilitat d'enviar-nos un dècim dels de la Rifa de Cap-d'any, per a que, si treu, destinem el premi als pobres.

Tant-de-bò toqui la grossa, an aqueix simpàtic 30,430.

En nom dels menesterosos, i en el nostre particular, il donem grans mercès.

Ha sigut nomenat membre de la Junta d'espectacles el doctor Trallero.

Es possible que ara comenci a anar bé aquesta institució. Precisament hi faltava això: un que sapigués manejar la tralla.

Antoni López, editor, Rambla del Mitg, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2
TELÉFONO 4115

**L'ESQUELLA
DE LA TORRATXA
ALMANAC
PER A 1916**

Un tomo

Ptes. 1

**ALMANAC
DE
LA CAMPANA DE GRACIA
PER A 1916**

Preu 2 rals

FANTASMAS Comedia en dos actos
de M. LINARES RIVAS
Ptas. 3

KULTUR — Antología bárbara
de los modernos tiempos
TEXTO ESPAÑOL Y FRANCÉS
Ptas. 1

SANTIAGO RUSIÑOL
EDICIONS POPULARS

Anant pel món. (2.ª edició)	Ptes. 1
El místic. (2.ª edició)	> 1 (Agotada)
Oracions. Am música d'E. Morera. (2.ª edició)	> 1
Fulls de la vida	> 1 (Agotada)
Els Jocs Florals de Canprosa. (2.ª edició)	> 1
El bon polleca	> 1
Monologs.	> 1 (Agotada)
La bona gent	> 1 (Agotada)
Tartarin de Tarascó. D'A. Daudet. (Quart miler)	> 1
El pati blau.	> 1 (Agotada)
El poble gris	> 1 (Agotada)
La mare. (3.ª edició). (Quinze miler)	> 1
La «merienda» fraternal. (4. miler)	> 1
L'Alegria que passa.	> 1
L'heroe.	> 1
Llibertat!	> 1
La fira de Neuilly	> 1
Els savis de Vilatrista.	> 1
L'auca del senyor Esteve	> 1 (Agotada)
L'hereu Escampa	> 1
En Tartarin als Alps	> 1

La llei d'herencia.	Ptes. 1
Aucells de pas.	> 1
La intelectual.	> 1
El redemptor	> 1
Cors de dona	> 1
El Teatre per dins	> 1
Dol d'«alivio»	> 1
El daltabaix	> 1
El fitella prodig	> 1
La nit de l'amor	> 1
Del Born al Plata. (Impressions de viatge.)	> 1
Port-Tarascó, d'Alfons Daudet. Traducció.	> 1
El pintor de miracles	> 1
La Verge del Mar	> 1
El despatriat	> 1
El triomf de la carn	> 1
L'illa de la calma	> 1 (Agotada)
L'Homenatge	> 1
La lepra.	> 1
L'Arma	> 1
L'envelat de baix	> 1
Glosari, per Xarau	> 1
El català de «La Mancha»	> 1

ANY NOU
NÚMERO EXTRAORDINARI DE
L'Esquella de la Torratxa
“LA RAMBLA”

NOTA. — Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Giro Mútuu o be en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitg, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés, un ral pera certificat. Als corresponents se'ls otorguen rebuixes.

NI ELS MILS

—Al menos me tornessin els quartos!